

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna a JUDr. Ivana Machyniaka, v právnej veci žalobcu : **S., zastúpená S., B.**, proti žalovanému : **N., Š.**, IČO: X., o **určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 9 C 182/2004, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 29. júna 2006 sp. zn. 9 Co 153/2005

t a k t o :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcu uznesením z 29. júna 2006 sp. zn. 9 Co 153/2005 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie vo veci zastavil. O trovách konania rozhodol tak, že ich náhradu účastníkom nepriznal. Rozhodol tak po zistení, že neboli splnené podmienky konania. Z hľadiska označenia žalobcu nie sú pochybnosti o tom, že Slovenský pozemkový fond, ktorý je právnickou osobou, vystupuje v konaní ako subjekt občiansko-právnych vzťahov. Slovenský pozemkový fond zastupuje štát v konaniach pred súdom vo veciach nehnuteľností vo vlastníctve štátu uvedených v osobitnom predpise, ktorým je § 17 zákona č. 229/1991 Zb. Z porovnania vyššie uvedených zákonných ustanovení je zrejmé, že § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. je vo vzťahu k § 21

ods. 2 O.s.p. špeciálnym ustanovením. Zákonný zástupca štátu, ktorého sa vec týka, je ten orgán so zákonnou náplňou činnosti, s ktorou priamo súvisí predmet súdneho konania. Predpoklad zákonného zastúpenia štátu Slovenským pozemkovým fondom je vymedzený v § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. tak, že Slovenský pozemkový fond (ako zákonný zástupca štátu) musí v zmysle citovaného ustanovenia v konaní pred súdom preukázať, že predmetom súdneho konania sú nehnuteľnosti uvedené v § 17 (že sú v správe Slovenského pozemkového fondu) v spojení s § 1 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb., a že tieto nehnuteľnosti sú vo vlastníctve štátu. Iba po preukázaní splnenia týchto podmienok možno považovať Slovenský pozemkový fond za zákonného zástupcu štátu (Slovenskej republiky). Slovenskému pozemkovému fondu teda prináleží oprávnenie zastupovať štát pred súdom vo všetkých veciach týkajúcich sa nehnuteľností, keď je nesporná existencia vlastníckeho práva štátu. Z uvedeného možno preto vyvodiť záver, že Slovenský pozemkový fond nemá zákonné oprávnenie zastupovať štát v konaniach, ktoré sa týkajú určenia vlastníckeho práva, ak je toto právo spochybňované. Slovenský pozemkový fond by nemohol konať v tomto prípade v mene Slovenskej republiky ani na základe plnomocenstva, keďže štátny orgán, ktorého sa daná vec týka, a ktorý by mal oprávnenie konať v mene štátu ako zákonný zástupca, by nemohol splnomocniť právnickú osobu na zastupovanie v občianskom súdnom konaní v zmysle § 24 O.s.p., podľa ktorého sa účastník môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ak nejde o zastupovanie podľa § 26 O.s.p., môže si účastník zvoliť za zástupcu len fyzickú osobu. Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že návrh na súd podal za žalobcu – Slovenskú republiku niekto, kto na takýto právny úkon nemal oprávnenie, pričom tento nedostatok konania z dôvodov uvedených nie je možné odstrániť. V danej veci ide o neodstrániteľnú vadu konania (keď Slovenský pozemkový fond nemôže uvedený nedostatok podmienok konania odstrániť), pretože za Slovenskú republiku by musel konať štátny orgán, ktorého sa vec týka).

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre z 29. júna 2006 sp. zn. 9 Co 153/2005 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Poukázal na ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. v zmysle ktorého mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Vychádzal z ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. z ktorého vyplýva, že Slovenský pozemkový fond zastupuje v konaní pred súdmi štát alebo neznámych vlastníkov, ak predmetom konania (a teda aj konania o určenie vlastníckeho práva) sú nehnuteľnosti, ktoré spravuje, resp. s ktorými nakladá. Výkladové nejasnosti o tom, či štát

zastupuje orgán štátnej správy alebo Slovenský pozemkový fond (§ 21 ods. 2 O.s.p.) boli podľa názoru dovolateľa vyriešené zákonom č. 256/2001 Z.z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 330/1991 Zb. Vyslovil názor, že ustanovenie § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. je vo vzťahu k ustanoveniu § 21 ods. 2 O.s.p. „lex specialis“. S poukazom na čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uviedol, že žiadny zo štátnych orgánov nemá právomoc zastupovať Slovensku republiku v konaniach pred súdmi, predmetom ktorých sú nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu uvedené v § 17 zákona č. 229/1991 Zb. Táto právomoc bola zákonom zverená výlučne Slovenskému pozemkovému fondu.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 239 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie v ktorom bolo vydané je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo

nesprávne obsadeným súdom. Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O.s.p., ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení skutočne trpí. Dovolací súd nezistil, že by konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ v súvislosti s uznesením krajského súdu namietal vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p., preto osobitnej pozornosti dovolacieho prieskumu bol zameraný tento dovolací dôvod.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, byť vypočutý ako účastník konania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.), to platí aj pre postup súdu prvého stupňa v prípade, ak by odvolací súd z takého pochybenia nevyvodil vo svojom rozhodnutí dôsledky. Z uvedeného je potrebné vyvodit', že ak má ísť o naplnenie predpokladov dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., musí ísť zo strany súdu o porušenie konkrétneho procesného ustanovenia, ktorého bezprostredným následkom je odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom. O takýto prípad vady konania však v posudzovanej veci nepochybne nejde. Žalobca bol riadne predvolaný na pojednávanie v konaní pred súdom prvého stupňa, bol vypočutý ako účastník konania, krajský súd nariadil pojednávanie, na ktoré bol taktiež žalobca riadne predvolaný a bolo mu umožnené na pojednávaní robiť prednesy. Zo súdneho spisu teda nevyplýva nič, čo by odôvodnilo existenciu tohto dovolacieho dôvodu.

Podľa ustanovenia § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie je prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa. V ustanovení § 239 ods. 2 O.s.p. sú dané podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa.

Pri posudzovaní uznesenia krajského súdu, pokiaľ nebol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa, ak konanie bolo zastavené, treba vychádzať z toho, že rozsudok okresného

súdu v sebe zahrňuje kladné posúdenie subjektivity žalobcu ako jednej z podmienok konania. Odvolací súd však túto otázku posúdil opačne a svojím uznesením obsahovo zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktoré má v tomto ohľade povahu uznesenia. Proti uvedenému výroku uznesenia odvolacieho súdu je preto v posudzovanom prípade prípustné dovolanie podľa ustanovenia § 239 ods. 1 O.s.p.

Dovolateľ namietal tiež nesprávny právny názor odvolacieho súdu, ktorý uviedol, že Slovenský pozemkový fond nemal v danej veci zákonné poverenie zastupovať štát. Poukazoval na znenie ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. z ktorého podľa jeho názoru vyplýva, že Slovenský pozemkový fond zastupuje v konaní pred súdmi štát alebo neznámych vlastníkov, ak predmetom konania (a teda aj konania o určenie vlastníckeho práva) sú nehnuteľnosti, ktoré spravuje, resp. s ktorými nakladá. Uvedené dôvody zodpovedajú dovolaciemu dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci).

Právne posúdenie veci je nesprávne, ak odvolací súd posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo právnu normu síce správne určenú, nesprávne vyložil, a prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Odvolací súd vo svojom uznesení vyslovil, že Slovenský pozemkový fond zastupuje štát v konaniach pred súdom vo veciach nehnuteľností vo vlastníctve štátu uvedených v osobitnom predpise, ktorým je § 17 zákona č. 229/1991 Zb. Je zrejmé, že § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. je vo vzťahu k § 21 ods. 2 O.s.p. špeciálnym ustanovením. Zákonný zástupca štátu, ktorého sa vec týka, je ten orgán so zákonnou náplňou činností, s ktorým priamo súvisí predmet súdneho konania. Predpoklad zákonného zastúpenia štátu Slovenským pozemkovým fondom je vymedzený v § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. tak, že Slovenský pozemkový fond (ako zákoný zástupca štátu) musí v zmysle citovaného ustanovenia v konaní pred súdom preukázať, že predmetom súdneho konania sú nehnuteľnosti uvedené v ustanovení § 17 (že sú v správe Slovenského pozemkového fondu) v spojení s § 1 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. a že tieto nehnuteľnosti sú vo vlastníctve štátu. Iba po preukázaní splnenia týchto podmienok možno považovať Slovenský pozemkový fond za zákonného zástupcu štátu (Slovenskej republiky). Slovenskému pozemkovému fondu prináleží oprávnenie zastupovať štát pred súdom vo všetkých veciach nehnuteľností, keď je nesporná existencia vlastníckeho práva štátu. Slovenský pozemkový fond nemá zákonné oprávnenie

zastupovať štát v žalobách, ktoré sa týkajú určenia vlastníckeho práva, ak je toto právo spochybňované. Keďže v zmysle ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p. ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, zrušil prvostupňový rozsudok a konanie zastavil, pretože návrh na súd podal za žalobcu niekto, kto na takýto právny úkon nemal oprávnenie, pričom tento nedostatok konania z dôvodov uvedených nie je možné odstrániť. Odvolacím súdom daný výklad ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. bol vecne správny a náležite odôvodnený.

Preto záver odvolacieho súdu ktorým prvostupňový rozsudok zrušil a konanie zastavil pre nedostatok podmienok konania je správny (viď R 48/2007).

V prípade, ak podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky neexistuje (vo význame nebude existovať) iný štátny orgán alebo organizácia, ktorej by svedčilo právo zákonného zástupcu štátu v danej veci, platí, že žalobu na určenie vlastníckeho práva štátu, pokiaľ súvisí s pozemkovými úpravami, možno považovať za úkon, ktorý je vyhradený Slovenskej republike – Ministerstvu pôdohospodárstva Slovenskej republiky (§ 9 ods. 1 písm. c/ zákona č. 575/2001 Z.z. v spojení s § 5 ods. 2 písm. a/ a ods. 3 písm. a/ zákona č. 330/1991 Zb.). Pokiaľ by v danej veci žaloba na určenie vlastníctva štátu nesúvisela s pozemkovými úpravami, zákonné oprávnenie zástupcu štátu by svedčilo Ministerstvu financií Slovenskej republiky, ako organizačnej zložke štátu na ústrednej úrovni podľa ustanovenia § 7 ods. 2 písm. b/ in fine zákona č. 575/2001 Z.z., v zmysle ktorého Ministerstvo financií Slovenskej republiky zabezpečuje výkon štátnej správy vo veciach správy majetku štátu vo verejnoprospešnej a nepodnikateľskej sfére. Neobstojí preto ani tvrdenie dovolateľa o tom, že niet štátneho orgánu, ktorý by v danej veci zastupoval štát, ak by to nebol Slovenský pozemkový fond.

Návrh na súd podal za žalobcu Slovenskú republiku niekto, kto na takýto právny úkon nemal oprávnenie (Slovenský pozemkový fond), pričom tento nedostatok konania z dôvodov uvedených nie je možné odstrániť. Ide teda o neodstrániteľnú vadu konania (keď SPF nemôže uvedený nedostatok podmienok konania odstrániť; pretože za SR by musel konať štátny orgán, ktorého sa vec týka), neobstojí ani ďalšia dovolacia námietka žalobcu, že súd mal vyzvať na opravu podania a odstránenia jeho chýb žalobcu.

Žalobcovi sa v dovolacom konaní nepodarilo spochybnit' vecnú správnosť napadnutého uznesenia odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený prvostupňový rozsudok a konanie vo veci zastavené, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 veta pred bodkočiarkou O.s.p.). Predmetom dovolacieho prieskumu nebolo posúdenie žaloby z vecnej stránky.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd mu však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, nakoľko v dovolacom konaní mu žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. marca 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: